

#TOSAORDILIGT

Talufrælsi

- SKILAGOTT AT SKERJA EGIÐ FRÆLSI

– Tú hevur rætt at siga hvat tú vil, men í summum førum er tað skilagott at skerja sítt egna frælsi, sigur Rógvi Olavson, Cand.soc og Msc innan mentan, samfelag og samskipti. Sosialurin viðgerð í hesum døggu kjakmentan

Kjakmentan
Sólvit Nolsøe
Solvit@sosialurin.fo

Talufrælsi er ein hornasteinur undir einum fólkaræði og er grundarlagið undir einum kjaki. Talufrælsi er tað, ið gevur tær rætt at siga tína hugsan, uttan at bera ótta fyri at revsaður bert fyri at hava eina hugsan. Talufrælsi er tað, ið tryggjar tær ein rødd at finnast at ella koma við eini skeivari hugsan. Í stuttum er talufrælsi, at tú hevur rætt at úttala tína meining.

Spurningurin er so um talufrælsi gevur tær rætt til tað, ið tú hevur hug til. Kann tú gera og uppføra teg sum tú vil, uttan at taka atlit ella fyrilit? Er tað kanska skilagott í summum førum at skerja talufrælsi og eigur mann í summum førum at verja talufrælsi?

– Tú hevur rætt at siga hvat tú vil, men í summum førum er tað skilagott at skerja sítt egna frælsi, sigur Rógvi Olavson, Cand.soc og Msc innan mentan, samfelag og samskipti.

Rógvi Olavson nevni

embætisfólk sum eitt dømi.

– Eg var til eitt tiltak, har tað kom fram, at í veruleikanum er tað einki, ið bindir eitt embætisfólk til ikki at úttala seg um ávís mál, tað er øgiliga áhugavert, sigur Rógvi.

Hann vísir tó á, at hóast tað ikki er nøkur juridisk binding, ið noktar embætisfólki at úttala seg, so hevði tað verið ov kaotiskt, um øll úttalaðu seg um mál í tíð og ótíð. Tað er nokk tí at so fá embætisfólk traðka fram og úttala seg alment.

– Sama ger seg galdandi

fyrí fólk, ið til dagligt starvast í eini fyrirtøku. Tey hava onnur áhugamál enn bara síni egnu at hugsa um. Tí kunnu tey eisini hugsa, at tað loysir seg ikki væl, at úttala seg um ymsikt, ið møguliga gongur teirra viðskiftafólkum ov nær, sigur Rógvi Olavson.

Talufrælsi eigur ongar avmarkingar

Rógvi Olavson heldur, at talufrælsi í sær sjálvum eigur ongar avmarkingar at hava. Í prinsippinum skulu fólk sleppa at siga tað, ið tey hava hug til.

– Tað dámar mær betur, enn at fólk einki siga, sigur Rógvi, ið heldur, at tá fólk hava lyndi til verða ósmilgill ella skilaleys, eigur mann at vinna á teimum við teimum góðu argumentunum, sigur hann.

Trupulleikin kann tó verða, at fólk ikki tíma at fara undir eitt kjak. Talufrælsi merkir ikki neyðturviliga, at tú hevur eina skyldu at úttala teg og fleiri brúka eisini tann møguleikan. Ikki øll tíma at fáa ov nógv oman-yvir seg.

– Hinvegin kann tú siga, at fólkaræði er nógv meir enn bara at fara á val fjórða hvørt ár, vísir Rógvi á. Hann sigur víðari, at um tú vil hava ávirkan á kjakið ella kanska

heldur, at onkur ikki hevur rætt ella er skilaleysur, so eigur tú at tala at. Tey moderatu, ið kjakast siðiliga, eiga ikki at køvast av teimum ekstremu kjakarunum, sigur Rógvi Olavson.

– Ofta tá mann lesur eina viðmerking, ið er útspillandi ella skilaleys, so ivast mann í, um viðmerkingin eigur at fáa svar. Viðurkennir mann tá viðkomandi sum kjakara, sum viðkomandi møguliga ikki átti at blivi, ella átti mann kanska júst at svara, so viðkomandi ikki slapp at ótálmaður áfram. – Tað kann verða ein tvístøða, ið nógv standa í, sigur Rógvi Olavson.

Kjakmentanin øðrvísið í viðmerkjaradebattum

Tað verður ofta funnist at tónanum, ið er at síggja undir greinum á talgildum miðlum ella í kjakum á sosialum miðlum. Kjakarar kunnu verða serstakliga grovir í sínum viðmerkingum og ofta er tað sagt á ein hátt, ið mann veit, at viðkomandi ikki hevði sagt alment. Rógvi Olavson heldur, at fjarstøðan til hinar kjakararnar kann verða ein orsök.

– Mann situr og kjakast við eina teldu og fær ikki tær reaktiónir, ið tú fær frá einum kjaki, ið er beinleiðis saman við øðrum menniskjum, sigur Rógvi. Tí verður tað ofta øðrvísi enn eitt vanligt kjak og mann missir kanska sítt egna filter, tá ein ikki sær hvussu móttakarin tekur ímóti tíni útsøgn. Tað er lættari at verða ekstremur, tá tú er langt burtur frá hinum, ið tú miðlar boðskapin til.

Rógvi heldur tó ikki, at digitalu miðlarnir eru ringir fyri eitt kjak ella eina kjakmentan.

Fólk fáa nógv input og kunnu lættliga fylgja við og tað gott, sigur Rógvi Olavson at enda.

SOSIALURIN VARPA
Í HESUM DØGUM
LJÓS Á KJAKMENTAN
Í FØROYUM. LES
MEIRA Í VIKUSKIFTIS
SOSIALINUM, SUM
KEMUR Á GØTUNA
HÓSDAGIN